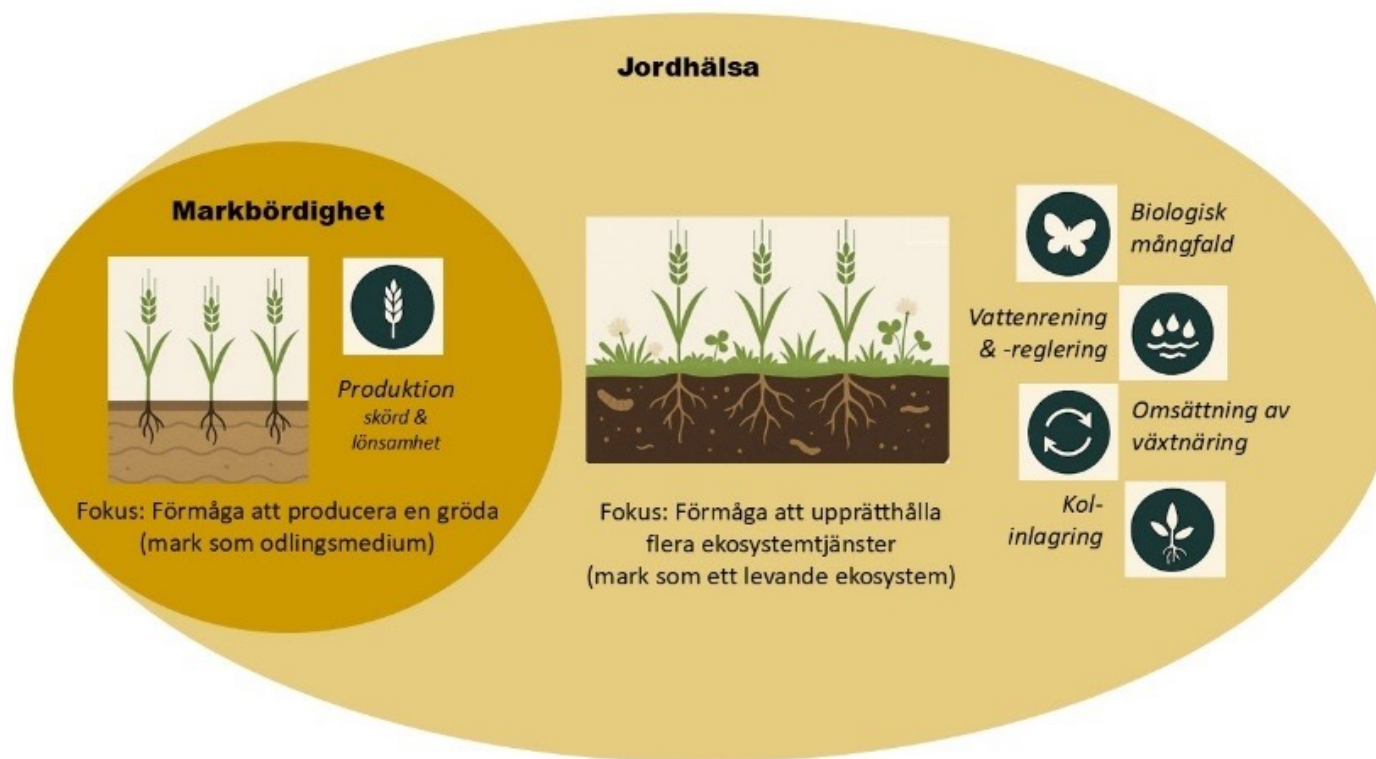

Nya perspektiv på markhälsa

Christina Lundström, Kompetenscentrum för rådgivning, inst. för människa och samhälle, SLU

Mark/jordhälsa - mer än bördighet

MISSION AREAS:

Soil health and food

Climate-neutral
and smart cities

Healthy oceans,
seas, coastal and
inland waters

Cancer

Adaptation to climate
change, including
societal transformation

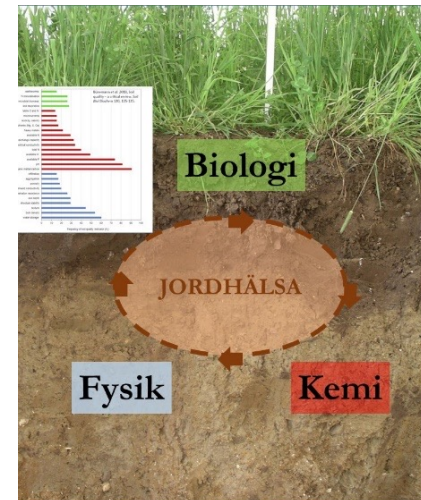
#HorizonEU

European
Commission

Ny(gamla) perspektiv på markhälsa

- Brister i nuvarande odlingssystem, både eko och konventionella
- Öka intresset för markfrågor och framförallt biologi
- Större fokus på marken för att få fram en bra gröda.
- Mer med naturen – mindre mot.
- Start i praktiken. Vad vill lantbrukaren? Och hur ska hen göra på den specifika gården?
- Fokus på ekonomi och skörd.

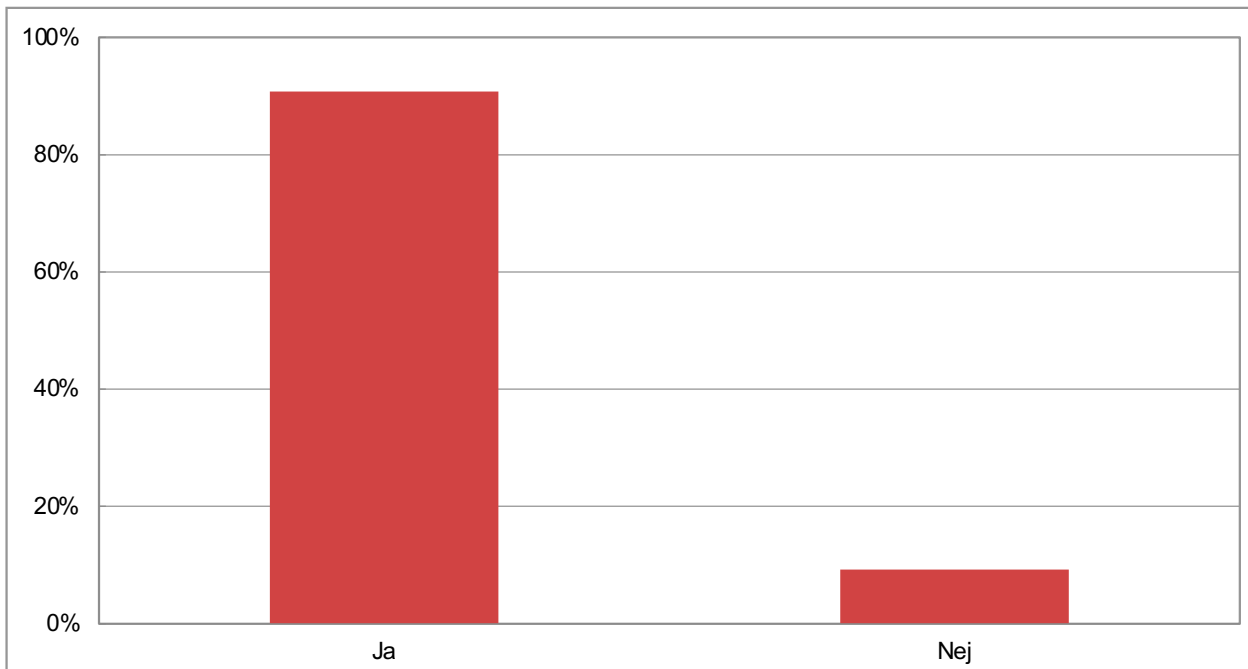
Ny(gamla) perspektiv på markhälsa

"Vi kan alla skriva under på att vi har gjort ngt annorlunda ... något som är alldeles för intressant för att inte titta mer på. Vi kan liksom inte låta detta vara." (Lantbrukare 2024)

"På nåt sätt handlar det om hur man kan göra både och ... både enfald och mångfald?" (Lantbrukare, 2025)

"Att jobba med biologi, så handlar det om ett utbyte och en handel mellan växten o rhizosfären. Och då får man inte störa för mkt ...och så måste man tro på det man ger sig in i". (Lantbrukare 2025)

Jordhälsa och lantbrukare

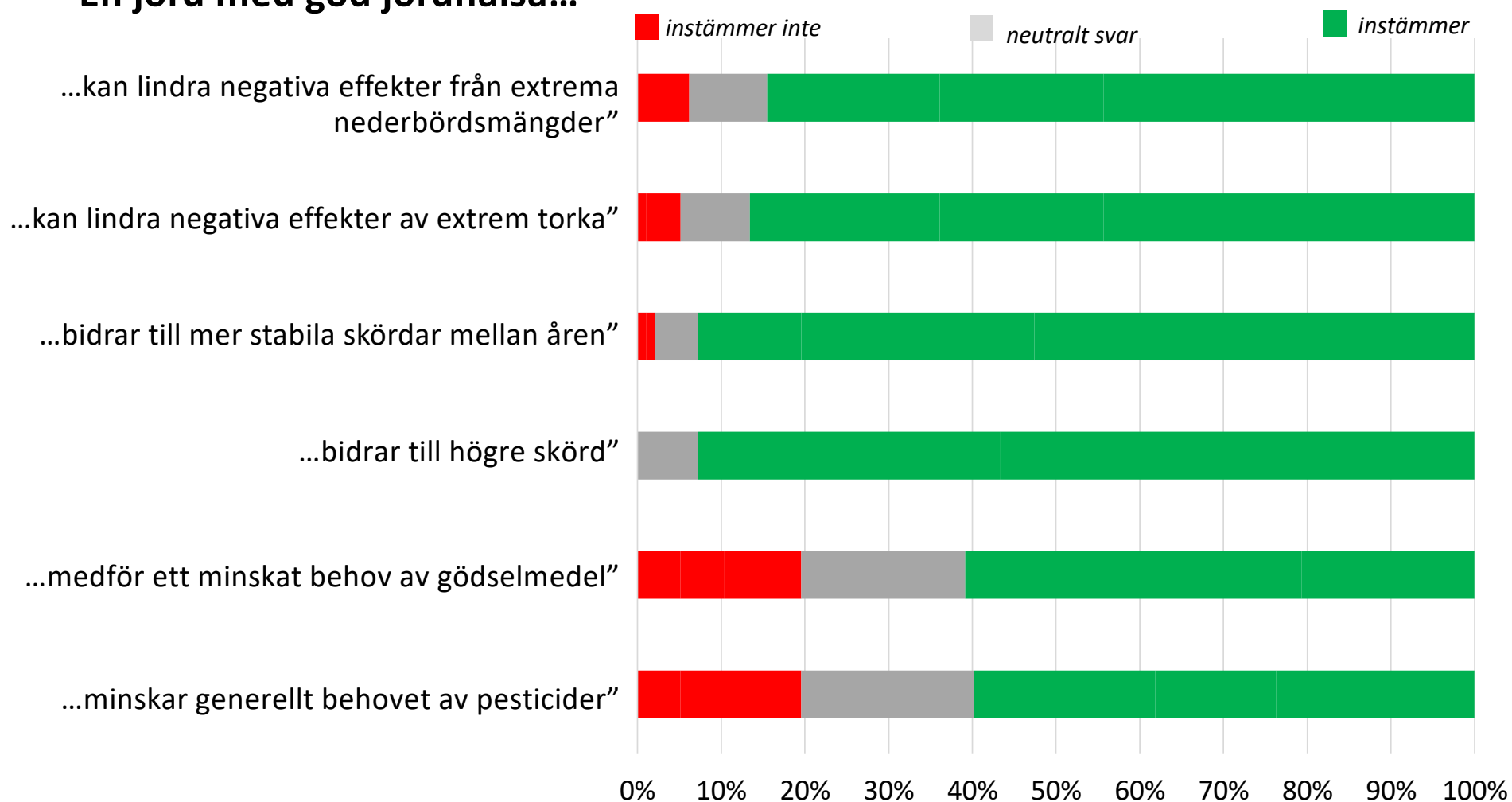
Tycker du att jordhälsa är ett bra begrepp när vi pratar om jord i lantbruket?

Enkät till lantbrukare i Östergötland & Västra Götaland 2023 (97 svar).

Lantbrukares åsikter om jordhälsa

“En jord med god jordhälsa...

Lantbrukares åsikter om rådgivning kopplat till mark och jordhälsa:

"Om du inte är nöjd – vad skulle du vilja ha?"

"Rådgivning från vem? De rådgivare som ev finns är skolade i kem/stordrift. Saknas biologiska kunskaper och helhetssyn på naturen."

"Dagens rådgivning utgår fortfarande från traditionella bruksmetoder så de erfarenheter och nyheter som för växtodling som bedrivs plogfritt och med reducerad jordbearbetning får vi stå för själva."

"Svårt att hitta rådgivare med erfarenhet i jordhälsa. Vill inte lära upp rådgivare utan att få något tillbaka. De rådgivare man får utomlands är dyra och man får bara introduktion. Ibland önskar jag att det kom någon och visade på vilken förbättring man gjort och om det ens blivit bättre. Lätt att tolka tecken och lika lätt att tvivla."

"Mer fokus på långsiktig rådgivning."

"Hör inte ofta talas om sådan rådgivning"

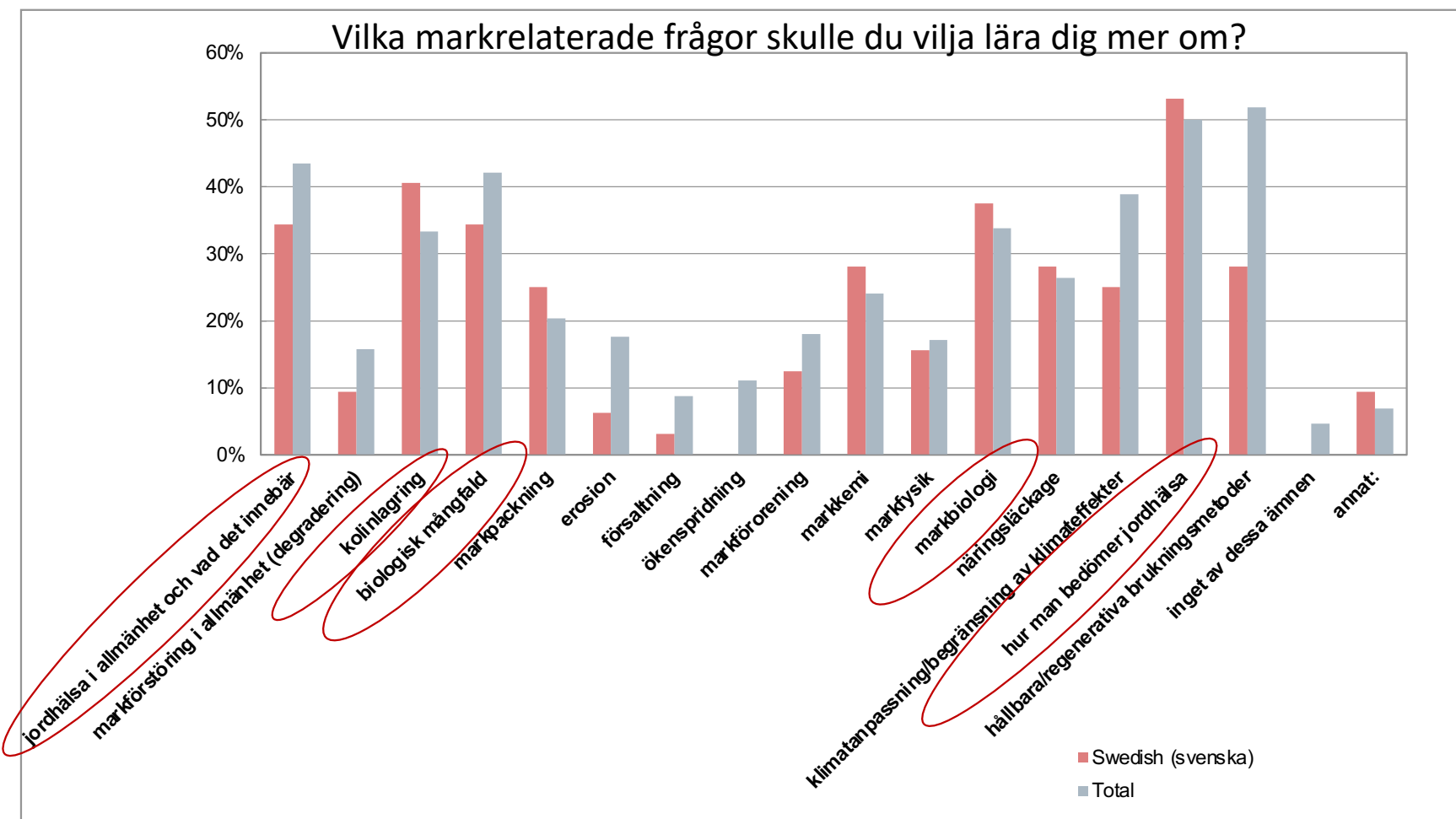

Även rådgivare är självkritiska till bristen på rådgivning...

"Idag drivs utvecklingen [om kunskap i relation till jordhälsa] av lantbrukarna själva. Det vore fint om rådgivningen kunde sluta upp."

Sagt av en rådgivare med 25 års erfarenhet

...och uttrycker önskemål om kompetensutveckling

PREPSOIL 2024. Enkät till
7 länder inom EU

En ekolantbrukares erfarenheter

"Jag kan säga att under de här 7 år som jag gjort så har de regenerativa inte orsakat en sämre skörd ...än det konventionellt ekologiska... om man får uttrycka sig på det sättet... Däremot så har det orsakat mig mer problem o mer oro o stress... jag har oroat mig för att det har sett sämre ut, men sen så efter sammanställning så ser man att det oftast blir samma skörd."

Traditionell eko-odling är inget alternativ. *"Jag har inget val."*

En konventionell lantbrukares erfarenheter

”Det jag har sett under de här senaste 10 åren som jag har hållit på ...med det vi gör är att det är absolut så! Vi har ju lyckats halvera vår mängd av diesel som vi använder på gården. Vi har halverat mängden konstgödning o vi har halverat mängden växtskydd som vi använder i vårt lantbruk. Och det är så klart väldigt, väldigt mkt pengar ... i det här!”

” Vi lägger betydligt mkt mindre tid än vad vi gjorde innan”.

***Vad* är relevant kunskap? *Hur* erhålls relevant kunskap? *Vems* kunskap är relevant?**

Parcellförsök

Bygger på objektivitet och lika behandling mellan led för att möjliggöra generalisering. Det konventionella lantbruket är ofta normgivande och viktiga aspekter hålls utanför det som studeras.

Gårdsförsök

Rik beskrivning av specifika omständigheter och tolkningar av utföraren, underlättar "överföring" av erfarenheter mellan platser.

Vad kan rådgivare och forskare göra?

Bistå med att:

- Var nyfikna och öppna för nya idéer, metoder och tankesätt. Basen är densamma.
- Delta i nya sammanhang.
- Följ upp lantbrukarnas praktik – ekonomiskt såväl som agronomiskt – på ett sätt som hjälper dem och andra.
- Ta fram och dela med er av information.
- Bygg nätverk och ERFA-grupper.

"Hur ska man orka att vara kreativ och tro på sig själv, när människor ser snett på en för att man bryter mot normen?"

Svar på frågan: Vad han anser begränsar lantbrukare från att arbeta med att förändra sina brukningsmetoder för att förbättra jordhälsan.

Hör gärna av er!

Christina.Lundstrom@slu.se

*Den största omställningen som sker i utvecklingen mot nya
brukningsmetoder är den som sker i huvudet.*

Citatet kan se lite olika ut, men innebörden delas av flera lantbrukare
som är intresserade av dessa frågor.